Νομιμοποίηση θελληματικής ευθανασίας; (Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Αμ. Επικ. Καθηγητής Χειρουργικής)

Categories : ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Date : 21 Ιουνίου, 2011

Με αφορμή μια δημοσκόπηση

Μετά από πέντε αποτυχημένες προσπάθειες, τα τελευταία δυο χρόνια, νομιμοποίησης της ευθανασίας σε τέσσερις πολιτείες της Αυστραλίας — Βικτώρια, Τασμανία, Δυτική Αυστραλία και Νότια Αυστραλία — στις αρχές του 2011, δημοσιοποιήθηκε μία δημοσκόπηση, που έγινε ηλεκτρονικά τον Νοέμβριο του 2010 από το The Australia Insitute, σε ένα εθνικό αντιπροσωπευτικό δείγμα 1.294 Αυστραλών.
Μεταξύ πολλών άλλων ερωτημάτων υπήρχε και το ερώτημα της υποστήριξης ή μη της νομιμοποίησης της ευθανασίας για ασθενείς τελικού σταδίου με ανυπόφορους πόνους.

Η έρευνα αυτή έδειξε ότι το 75% των ερωτηθέντων συμφωνεί με τη νομιμοποίηση της ευθανασίας σε τέτοιους αρρώστους, που και οι ίδιοι απαιτούν τον τερματισμό της ζωής τους. Το 13% δεν συμφωνεί και το 12% δεν είναι σίγουρο για την απάντηση.
Το εντυπωσιακό στοιχείο της έρευνας, όπως ανέφερε ο Josh Fear, Διευθυντής του Αυστραλιανού Ινστιτούτου, ήταν το υψηλό ποσοστό, 65%, αποδοχής της ευθανασίας μεταξύ αυτών που δήλωσαν χριστιανοί. Το ποσοστό αποδοχής ήταν υψηλότερο μεταξύ αυτών που δήλωσαν άλλο θρήσκευμα και έφθασε το 91% στα άτομα χωρίς θρήσκευμα. Το ποσοστό αυτό (65%) των συμφωνούντων με την ευθανασία χριστιανών, είναι όντως εντυπωσιακό και έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την μέχρι σήμερα εμπειρία που δείχνει ότι η πλειοψηφία των ατόμων που κάνουν χρήση του νόμου για την ευθανασία δεν ανήκουν σε κάποια θρησκεία, ενώ τα άτομα με ισχυρές θρησκευτικές πεποιθήσεις δεν κάνουν χρήση του δικαιώματος αυτού.

Με αφορμή την πρόσφατη δημοσκόπηση θα πρέπει να τεθεί ένα γενικότερο ερώτημα για τον ρόλο των δημοσκοπήσεων στη λήψη νομοθετικών αποφάσεων για κρίσιμα νομικά, ηθικά και βιοηθικά ζητήματα. Το ερώτημα είναι: πέρα από την **αξιοπιστία** κάθε δημοσκόπησης που σχετίζεται με την **επιλογή του δείγματος, τον τρόπο που τίθενται τα ερωτήματα και το επίπεδο ενημέρωσης και γνώσης των ερωτώμενων** για το υπό έρευνα ζήτημα, αν αυτός είναι ο καταλληλότερος τρόπος δημιουργίας νομοθεσίας για τέτοια σημαντικά ζητήματα. Αρκετές φορές, οι αποφάσεις για κρίσιμα ζητήματα, όπως τα σύγχρονα βιοηθικά ζητήματα, με βάση τις δημοσκοπήσεις, γίνονται πολύ επικίνδυνες και μπορεί να οδηγήσουν σε **κακές**

νομοθεσίες. Δημοσκοπήσεις που **συρρικνώνουν σύνθετα ιατρικά, κοινωνικά και ατομικά ζητήματα σε μία μαύρου ή άσπρου χρώματος ερώτηση, σχεδιασμένη να οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα**, πρέπει να είναι εκ των προτέρων απορριπτέες. Όμως η παγκόσμια εμπειρία δείχνει ότι τέτοιες δημοσκοπήσεις εξακολουθούν να αποτελούν χρήσιμο **εργαλείο** στις προσπάθειες **επιβολής αντιχριστιανικών και αντικοινωνικών νομοθετημάτων** από οργανωμένες, μειοψηφικές κατά το πλείστον, ομάδες.

Το ευτύχημα είναι ότι, όπως ομολογούν οι ίδιοι οι υπερασπιστές της ευθανασίας στην Αυστραλία, οι πολλαπλές προσπάθειές τους νομιμοποίησης της ευθανασίας έχουν αποτύχει, παρά τη διαφαινόμενη από τις δημοσκοπήσεις υποστήριξη των πολιτών, λόγω του υπάρχοντος ακόμη ισχυρού αντι-ευθανασιακού μετώπου. Απόδειξη αυτού είναι και το ότι τον τελευταίο χρόνο, Ιανουάριος 2010 - Ιανουάριος 2011, τα Κοινοβούλια αρκετών κρατών (η πολιτεία New Hampshire των ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Σκωτία, η Νότια Αυστραλία, το Ισραήλ και η Γαλλία) έχουν απορρίψει τις προτάσεις για τη νομιμοποίηση της ευθανασίας. Φαίνεται ότι τουλάχιστον μέχρι τώρα, τα Κοινοβούλια και οι Δικαστές που εξετάζουν προσεκτικά τα ζητήματα αυτά δεν συγκινούνται από τα **συναισθηματικά επιχειρήματα**, τις σκληρές περιπτώσεις, και από την **κακώς πληροφορημένη κοινή γνώμη**. Όμως οι απορρίψεις των προσπαθειών νομιμοποίησης της ευθανασίας ξεπερνιούνται από τον φρενήρη ρυθμό με τον οποίο οι ομάδες που υπερασπίζονται την ευθανασία προωθούν νέες προτάσεις και νομοσχέδια.

Σχετικά πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) εκδίκασε μία υπόθεση ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας. Ενάγουσα ήταν η ελβετίδα Ernst Haas, που έπασχε από σοβαρή ψυχιατρική νόσο, με δυο απόπειρες αυτοκτονίας και η οποία ζητούσε την προμήθεια της ουσίας, νατριούχος πεντοβαρβιτάλη, για έναν γρήγορο, εύκολο και σίγουρο θάνατο. 170 ψυχίατροι και τα ελβετικά δικαστήρια αρνήθηκαν την συνταγογράφηση γιατί δεν ήταν ασθενής τελικού σταδίου και η Haas προσέφυγε στο ΕΔΑΔ εναντίον της Ελβετικής Κυβέρνησης, επικαλούμενη το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που προβλέπει την υπεράσπιση της ιδιωτικής ζωής, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος της αυτοκτονίας. Το ΕΔΑΔ στις 20 Ιανουαρίου του 2011 εξέδωσε ομόφωνη απόφαση. Σύμφωνα με την απόφαση, ενώ υπάρχει «ανθρώπινο δικαίωμα» στην αυτοκτονία, το κράτος δεν είναι υποχρεωμένο να προμηθεύει τους πολίτες του τα μέσα για τη διάπραξη της αυτοκτονίας. Θεωρεί ως ιδιαίτερα πειστικό το άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που πιστοποιεί και υπερασπίζεται το δικαίωμα στη ζωή. Η απόφαση καταλήγει με τη γνώμη ότι τα κράτη-μέλη του Δικαστηρίου δεν έχουν άμεση υπευθυνότητα να βοηθήσουν τους πολίτες τους να διαπράξουν αυτοκτονία, προμηθεύοντάς τους θανατηφόρες ουσίες και ότι ο σεβασμός στο δικαίωμα της ζωής αναγκάζει τα κράτη να προφυλάσσουν τους πολίτες τους από την αυτοκτονία, εάν η

απόφασή τους δεν ελήφθη ελεύθερα και με πλήρη γνώση.

Μετά την απόφαση αυτή του ΕΔΑΔ το ερώτημα είναι: **όσοι οδηγούνται στην ευθανασία έχουν πλήρη ενημέρωση και γνώση και την έχουν αποφασίσει ελεύθερα;** Έρευνα που έγινε στο Βέλγιο και δημοσιεύθηκε στο Canadian Medical Association Journal έδειξε ότι στο Βέλγιο, που πριν μερικά χρόνια νομιμοποίησε την ευθανασία, ένα σεβαστό ποσοστό ασθενών οδηγήθηκε σε ευθανασία **χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική συζήτηση με τον θεράποντα ιατρό και χωρίς την απαιτουμένη συναίνεση**. 120 από τις 248 νοσηλεύτριες που ρωτήθηκαν, δήλωσαν ότι έχουν λάβει μέρος σε ευθανασία χωρίς να τους ζητηθεί και **χωρίς τη συναίνεση των ασθενών** και μάλιστα καθ' υπέρβαση των καθηκόντων τους, αφού ο βελγικός νόμος είναι αυστηρός και επιτάσσει η ευθανασία να γίνεται από γιατρό και με τη συναίνεση του ασθενούς. Παρόμοια στοιχεία υπάρχουν και για άλλες χώρες, που έχουν νομιμοποιήσει την ευθανασία και επαληθεύουν την πρόβλεψη των κατηγόρων της ευθανασίας ότι **η νομιμοποίηση της θελληματικής ευθανασίας, αργά ή γρήγορα, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην άσκηση και μη θελληματικής ευθανασίας**, δηλαδή ευθανασίας χωρίς τη συναίνεση του άτομου.

Τα τελευταία 2-3 χρόνια έχει ανοίξει η συζήτηση για την ιδέα της Organ Donation Euthanasia (ODE) δηλαδή της **σύνδεσης της ευθανασίας με τη λήψη οργάνων προς** μεταμόσχευση, με στόχο την αύξηση του αριθμού των προσφερομένων οργάνων, αφού η ζήτηση οργάνων είναι πολλαπλάσια των προσφερομένων. Τον Μάιο του 2010 οι Dominic Wilkinson και Julian Savulescu, βιοηθικοί από το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, ανήρτησαν στο διαδίκτυο άρθρο τους με τον τίτλο Should we allow organ donation euthanasia? Alternatives for maximizing the number and the quality of organ for transplantation και στο οποίο υποστηρίζουν την ιδέα της αφαίρεσης οργάνων από ασθενείς που υποβάλλονται σε ευθανασία. Πρόσφατα, τον Δεκέμβριο του 2010, σε επιστημονική συνάντηση της Royal Medical Academy του Βελγίου, Βέλγοι ιατροί παρουσίασαν ένα πρωτόκολλο ευθανασίας με αφαίρεση οργάνων προς μεταμόσχευση. Για την υποστήριξη των προτάσεών τους ανέφεραν ότι από τους 705 ασθενείς που οδηγήθηκαν σε ευθανασία το 2008, το 20% αφορούσε ασθενείς με νευρομυϊκές παθήσεις και με υψηλής ποιότητας όργανα, κατάλληλα για μεταμόσχευση και τα οποία θα μπορούσαν να είχαν αφαιρεθεί βάσει του προτεινόμενου πρωτοκόλλου. Βεβαίως στις περιπτώσεις αυτές η ευθανασία θα έπρεπε να γίνει στο νοσοκομείο, σε αντίθεση με τη συνήθη πρακτική άσκησης της ευθανασίας στο σπίτι του ασθενούς. **Η πίεση που ασκείται στα άτομα αυτά να πεισθούν να πεθάνουν με ευθανασία είναι πίεση βασισμένη στο κόστος της ιατρικής φροντίδας, στην κόπωση της οικογένειας να συνεχίσει την παροχή φροντίδας και στην αντίληψη που κάνει τα άτομα να αισθάνονται ότι είναι βάρος.**

Με την προτεινόμενη ιδέα της ΟΔΕ **η κοινωνία θα προσπαθήσει να πείσει τα άτομα αυτά ότι ο θάνατός τους έχει μεγαλύτερη αξία από τη ζωή τους, ότι είναι περισσότερο χρήσιμα ως νεκροί παρά ως ζωντανοί**.

Η συνάντηση ευθανασίας και μεταμοσχεύσεων δείχνει ότι πίσω από όλα τα μεγάλα βιοηθικά προβλήματα του καιρού μας, βρίσκεται η ωφελιμιστική και χρησιμοθηρική αντίληψη της κοινωνίας μας, η οποία αποτελεί και την κινητήρια δύναμη των διαφόρων ομάδων, που εργάζονται και αγωνίζονται για τη νομιμοποίηση των εκτρώσεων, της ευθανασίας, του εγκεφαλικού θανάτου, των παρεμβάσεων στην ανθρώπινη ζωή και πρόσφατα στην αγοροπωλησία ανθρωπίνων οργάνων. Δείχνει ακόμη ότι η αξία της ανθρώπινης ζωής έχει γίνει σχετική και ότι το κοινωνικό όφελος έχει αξία υπέρτερη της ανθρώπινης, της κάθε ανθρώπινης ζωής.

(Πηγή: «Η Δράση μας» Ιούνιος-Ιούλιος 2011)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ:

Ευθανασία: Λύση για το «Ασημένιο Τσουνάμι»; (Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής, Διευθυντής Χειρουργικού Ε.Σ.Υ.)

Ευθανασία και... «Ευθανασία» (εκτός και εντός εισαγωγικών) (Αθανάσιος Αβραμίδης, Καρδιολόγος, Καθηγητής Παθολογίας του Παν/μίου Αθηνών)

Η ευγονική και ευθανασιακή νοοτροπία του συγχρόνου ανθρώπου (Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου & Αγ. Βλασίου Ιερόθεος)

Ευθανασία (π. Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος)

Διαφωνούμε με την ευθανασία (Σεβ. Μητροπ. Ναυπάκτου & Αγ. Βλασίου Ιερόθεος)

Ερωτήματα για τον θάνατο και την ευθανασία (Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Ευθανασία - Εκκλησιαστική άποψη (Σεβασμ. Μητροπ. Ναυπάκτου κ.κ. Ιερόθεος)

Το δράμα της Ευθανασίας (Ανδρέας Π. Καραμπίνης, Διευθ. Μονάδας Εντατικής Θεραπείας)